

Een ergernistoptien

KEES FLOOR (KNMI METEOROLOGISCHE OPLEIDINGEN, DE BILT)

Weerpraatjes lees ik gewoonlijk met veel plezier en ook over de weersinformatie van radio en tv ben ik meestal tevreden. Toch zijn er ook momenten dat de consumptie van weerberichtgeving verwordt tot een mengeling van afzien, kromme tenen en plaatsvervangende schaamte. Om mijn ergernis te kanaliseren besloot ik een toptien samen te stellen van de uitdrukkingen, zegswijzen of zinswendingen waaraan ik me het meest ergerde. Daarbij bleek dat het allemaal wel meeviel: de lijst is maar net gevuld! Hier komt hij:

1. Regen, voorafgegaan door ijzel

Ijzel is een schitterend natuurverschijnsel met een gigantische 'impact' op de samenleving. De in ijzelsituaties gehanteerde terminologie laat echter vaak te wensen over. Natuurlijk heb je dan als meteoroloog wel wat anders aan je hoofd, maar toch ... De twee topposities worden ingenomen door ijzelingwekkend taalgebruik. *Regen, voorafgegaan door ijzel* bijvoorbeeld. De ijzel gaat niet aan de regen of ijsregen vooraf, maar vormt zich juist na de val tijdens en direct na het contact met de bodem of voorwerpen nabij het aardoppervlak. Aan *regen, voorafgegaan door ijzel* ligt de vooronderstelling ten grondslag dat ijzel neerslag is; dat is echter beslist niet het geval!

2. Af en toe ijzel

Af en toe regen? Af en toe zon? Dan ook maar *af en toe ijzel*, toch ...? Ik ben er geen voorstander van. De laatste keer dat ik een verwachting hoorde met *af en toe ijzel*, bleek naderhand dat hij maar liefst een week onafgebroken bleef liggen; dat was in januari 1996.

3 en 4. De matige zuidwestenwind neemt later op de dag toe tot vrij krachtig en draait naar noord

Een matige wind kan uiteraard niet vrij krachtig zijn, zelfs niet af en toe. Evenmin kan een zuidwestenwind naar noord draaien.

5. Vannacht gaan de temperaturen onderuit

Je kunt met journalisten nog wel eens een gezellige boom opzetten over of het woord temperatuur een meervoud kent; het 'Groene Boekje' vermeldt het in ieder geval wel. Erger is dat *onderuitgaan*. Temperaturen kunnen niet onderuitgaan; de meteoroloog die een verkeerde waarde in zijn verwachting zet, gaat dat natuurlijk wel.

6. Het Nederlandse weer

Het Nederlandse klimaat wordt onder andere gekenmerkt door Hollandse luchten en soms is het weer typisch Hollands. Maar om nou over het *Nederlandse weer* te spreken, of zeker zo erg, *ons weer*, dat gaat me toch te ver.

7. Toenemende bewolking, gevolgd door af en toe regen

Net zo lelijk als: *toenemende bewolking gevolgd door perioden met regen*. In beide gevallen zou de structuur moeten zijn: tijdsinterval met zus, gevolgd door tijdsinterval met zo. Om dezelfde reden is *wolkenvelden, afgewisseld door perioden met zon* onmogelijk.

Het probleem kunnen we, zeker in weerpraatjes, omzeilen, bijvoorbeeld met:

- *toenemende bewolking; later af en toe regen.*

- *toenemende bewolking, vanmiddag en vanavond af en toe regen, het eerst in Zeeland.*

8 en 9. Wisselvallig weer en warmere temperaturen

Om met het laatste te beginnen: *warmer* is genoeg en bovendien korter (of moet de regel vol?). Als die temperatuur er toch bij moet, dan wordt het: *hoger*. Ook het *weer* kan vaak worden weggelaten: *wisselvallig, herfstachtig*, enzovoort. Hetzelfde geldt voor de combinatie van seizoen met *weer*. Bij *stormachtig herfstweer* en *zonnig zomerweer* volstaan *stormachtig* en *zonnig*. De dagbladlezer is op de hoogte van het seizoen waarin de verwachting wordt uitgesproken; bij twijfel raadpleegt hij de datum aan de bovenzijde van de krantenpagina.

10. Af en toe een bui

Als het goed is zijn buien altijd af en toe, dus kun je dat gewoon weglaten. Beter *enkele buien* of *mogelijk een bui*, maar dan natuurlijk niet in dezelfde tekst ook *enkele mistbanken* of *mogelijk mist*.

In twee voorgaande artikelen schetste ik de problemen waar de schrijver van weerpraatjes tegenaan loopt. Vragen als 'wat wil de lezer', 'wat wil de redactie van krant, teletekst, radio- of tv-programma', 'is het weer "nieuws" of "service"' kwamen eerst aan de orde in het maartnummer, terwijl in het juninummer een overzicht van valkuilen werd gegeven op het gebied van taal, stijl en spelling. In deze derde en laatste bijdrage geef ik een toptien van zinnen en uitdrukkingen die voortdurend mijn ergernis opwekken doordat ze lelijk, onmogelijk of gewoonweg onjuist zijn. De stenen des aanstoets zijn ditmaal niet uitsluitend afkomstig uit de krant of vermeld op teletekst, maar schallen tot overmaat van ramp geregeld uit de ether.